

Länsstyrelsen  
Västerbotten

YTTRANDE  
2015-09-23

Ärendenummer  
851-5286-2015

Arbetsmarknadsdepartementet  
103 33 STOCKHOLM  
a.registrator@regeringskansliet.se

## **Ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända, Ds 2015:33** (dnr A2015/1726/IU)

### **Sammanfattning**

Länsstyrelsen Västerbotten instämmer i huvudsak i de bedömningar och förslag som redovisas i promemorian, Ds 2015:33. God geografisk spridning av nyanlända är grundläggande för framgångsrik etablering. Insatser behöver även göras för att från statens sida stärka kommunernas planeringssäkerhet i flyktingmottagandet; det gagnar ett över tid hållbart mottagande.

### **Avsnitt 4 – Behov av förändring**

Den bakgrundsbeskrivning som lämnas i skrivelsen redovisar på ett bra sätt rådande förhållanden.

Länsstyrelsen har i olika sammanhang framhållit betydelsen av en bättre samordnad bosättning omfattande såväl asylsökande, ensamkommande barn som nyanlända. Arbetet har inletts på nationell nivå men mycket återstår. Av regeringen aviserad översyn av mottagande och bosättningen är välkommen.

Reformförslaget tar sikte på s.k. ABO, anläggningsboende, som är en mindre del, för närvarande c:a 15 procent, av de som blir kommunmottagna. Trots att målgruppen på årsbasis är liten så finns idag runt 9 000 personer med upphållstillstånd kvar i Migrationsverkets asylboenden. Ur både ett samhälls- och ett individperspektiv är det djupt otillfredsställande och en dålig start på etableringen i Sverige. Den långa väntan leder också till oplanerade utflyttningar, ibland till köpta adresser, vagabonderande boende eller i värsta fall hemlöshet. Hittills insatta åtgärder för att stimulera mottagandet har följaktligen inte varit tillräckliga.

En omständighet som kräver fortsatt hög uppmärksamhet i är den ibland annat Västerbotten stora andelen anvisade nyanlända som tackar nej till sin anvisning. En vid främst Arbetsförmedlingen utökad tillämpning av den s.k. närhetsprincipen vid bosättning kan komma att förändra bilden. Inte desto mindre innebär reformförslaget att valfriheten begränsas för mottagande kommun men kvarstår för anvisad person.

**Avsnitt 5.1-5.2 – Ny lag och lagens målgrupp**

Länsstyrelsen Västerbotten tillstyrker att en ny lag införs om mottagande av vissa nyanlända för bosättning, liksom föreslagen målgruppsavgränsning.

**Avsnitt 5.3 – Anvisning**

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Kommuner bör ha skälig tid för att förbereda mottagandet, och kanhända olika lång förberedelsestid för olika målgrupper. Möjligheterna är idag i de flesta kommuner ytterst begränsade att snabbt matcha en enskild nyanländs eller en hel familjs behov och önskemål med de möjligheter som kommunen har att erbjuda.

De underlag inför anvisning som lämnas till kommuner från Arbetsförmedlingen och Migrationsverket bör ha gemensam utformning och var så uttömmande som möjligt. Från kommuner riktats återkommande invändningar mot att underlagen från de båda anvisande myndigheterna är olika och att myndigheterna gör olika bedömningar av vilka uppgifter som kan lämnas ut.

I mottagandet av ensamkommande barn är kraven på den plats som kommunen ska tillhandhålla tydligt reglerad (f.n. HVB-hem eller familjehem), t.o.m. så tydligt att det regelverket nu behöver mjukas upp för att bli mer ändamålsenligt. För nyanländamottagandet kan istället preciseringar behöva göras vad gäller krav på boendestandard, på tillgång på närservice och kollektivtrafik, etc.

Kommuner med överenskommelser bör ha möjligheter till egen ”aktiv matchning” genom avrop när passande bostäder står till förfogande. Kommuner med överenskommelser bör på detta och andra sätt ges fördelar framför kommuner utan överenskommelser.

Länsstyrelsen delar uppfattningen att vid fördelningen av anvisningarna bör hänsyn tas till befolkningsstorlek, arbetsmarknadsförutsättningar och det sammantagna mottagandet. Föreslagna parametrar bör indirekt även ge förutsättningar för framgångsrik etablering av det stora antalet barn som ingår i målgruppen.

**Avsnitt 5.4 – Sanktioner**

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

**Avsnitt 5.5 och 5.6 – Överklagan/Det kommunala självstyret**

Länsstyrelsen delar gjorda bedömningar.

**Avsnitt 5.7.1 – Komplement till frivilliga överenskommelser**

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

**Avsnitt 5.7.2 – Fördelning genom läns- och kommunal**

Länsstyrelsen Västerbotten instämmer i huvudsak i förslaget. Länstalen bör i likhet med idag efter samråd fastställas av Arbetsförmedlingen, men till skillnad från idag ha

kommunnivån som beräkningsgrund. Inom länet bör därefter länsstyrelserna fastställa kommunal, utifrån angivna länstal. Länsstyrelserna har väsentligt bättre möjligheter att göra bra avvägningar inom länen än vad som går att beakta i en matematisk fördelningsnyckel<sup>1</sup>. Det bör dock vara görligt att i en nationell fördelningsnyckel lägga en bra grund också inför fördelningen inom länen.

Inte minst utvecklingen den senaste tiden visar att flyktningmottagande är svårprognoserat. Oaktat det behöver kommunerna av staten erbjudas maximalt stabila planeringsförutsättningar. Stabila planeringsförutsättningar är en grundkomponent i ett kvalitetsmässigt bra mottagande. Länsstyrelsen delar därför bedömningen att revidering av läns- och kommunal, så långt möjligt, bör begränsas till en gång per år.

### **Avsnitt 5.7.3 – Behov av anvisningar**

Länsstyrelsen delar uppfattningen att fastställandeprocessen kan behöva kompletteras med anvisningar med ledmotivet att uppnå effektiv och ändamålsenlig bosättning. Så långt möjligt bör samtidigt regelverk och föreskrifter som omger bosättningsarbetet vara förutsägbara och någorlunda stabila över tid.

### **Avsnitt 5.7.4 – Arbetet på regional nivå**

Länsstyrelsen instämmer i att länsstyrelserna – i likhet med idag – bör träffa överenskommelser med kommuner om anvisningsbara platser. Länsstyrelsen instämmer också i att kommuntalen slutligt bör fastställas på regional nivå, men anser att det är en praktisk nödvändighet att länsstyrelserna, i vart fall initialt, ges en aktivare roll än vad som föreslagits, och med utgångspunkt från de underlag Arbetsförmedlingen tillhandhåller – efter regionala samråd med kommuner, Arbetsförmedlingen och Migrationsverket – lägger fast kommuntalen i länen.

### **Avsnitt 5.7.5 – Kommunersättningar**

Länsstyrelsen delar bedömningen att ersättning på föreslaget sätt bör utgå för de hyreskostnader som uppkommer för kommun i samband med anvisningar. Staten bör även kunna täcka hyreskostnader som uppkommer i de fall nyanlända avböjer anvisad plats.

---

<sup>1</sup> Länstalen i sin nuvarande utformning har funnits några år. Att fastställa länstal som framstår uppfattas välavvägda för samtliga 21 län är en möjlig, men – som det visat sig – ingen helt enkel uppgift. Inledningsvis tillämpades s.k. handpåläggning för att ge utfallet rimlig balans. Efterhand har beräknings sättet kunnat förfinas så att den typen av tillrättalägganden i huvudsak kunnat undvikas. Att på motsvarande sätt – med tillhjälp av en matematisk fördelningsnyckel – kunna uppnå ett balanserat utfall för samtliga 290 kommuner är i vart fall i närtid inte en realistisk ambitionsnivå. En matematisk fördelningsmodell utan korrektiv skulle dessutom ensamt komma att bli ett påtagligt irritationsmoment som inte gagnar ett bra mottagande.

Departementsskrivelsen tar betydande stöd i den s.k. UMA-reformen. Den fördelningsnyckel som används i ensamkommandebarnmottagande har introducerats i ett skede då mottagandet har varit under kraftig expansion. Det har i praktiken dolt kantigheter i fördelningsmodellen. Dessutom har endast en handfull län och först i sen tid nått upp till kommunal i nivå med det länets eget fördelningstal, varför frågan om ”rättvis” fördelning endast prövats partiellt. Erfarenheterna från fördelningen av mottagandet av ensamkommande barn är därför i viktiga avseenden bara överförbara i begränsad omfattning.

**Avsnitt 5.8 – Behov av översyn av kommunersättningarna**

En översyn av kommunersättningarna behövs. Det är viktigt att mottagnings- och ersättningssystem står i analogi med varandra.

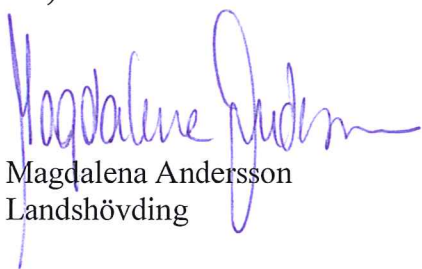
**Avsnitt 6 – Ikraftträdande**

Länsstyrelsen Västerbotten tillstyrker förslaget.

**Avsnitt 7.2 – Ekonomiska konsekvenser för myndigheterna**

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att länsstyrelsernas resurser behöver förstärkas om föreslagna regelförändringar genomförs. Ett tvingande system kommer att påtagligt öka behovet av dialog på såväl lokal som regional nivå för att ge ett sammantaget bra utfall. Behov att ytterligare insatser kommer även att krävas i överenskommelsearbetet och för fastställandet av läns- och kommunal.

Även kommunerna kommer att vara i behov av ytterligare utvecklingsmedel, både för att förstärka mottagandearbetet och för öka sin egen mottagningskapacitet (jfr avsnitt 5:8).



Magdalena Andersson  
Landshövding



Lars G Brandt  
Integrationsdirektör